

ISPARTA
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İHMAL ve İSTİSMAR

Öğretmen Bülteni

Çocuk İhmal ve İstismarı

Dünya Sağlık örgütüne göre; 18 yaşın altındaki çocuklara yönelik sorumluluk, güven veya güç ilişkisi bağlamında çocuğun sağlığına, hayatta kalmasına, gelişimine etki eden ya da onuruna gerçek veya potansiyel zararlar sonuçlanan her türlü fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, istismar ve ihmal olarak tanımlanmaktadır. Çocuk ihmal ve istismarı, yaşam boyu ciddi sonuçları olabilecek evrensel bir sorundur. İhmal ve istismar içeren eylem veya eylemsizlikler sonucunda çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesi söz konusudur.

Çocuk İhmali

Çocuk ihmali genel anlamıyla çocuğa bakım veren kişi yada kişilerin çocuğun gereksinimlerini yeterince karşılamamasıdır. Beslenme, sağlık, korunma, barınma, sevgi, eğitim gereksinimleri karşılanmadığında çocuğun gelişimi olumsuz etkilenmektedir.

Çocuk İstismarı

Çocuk istismarı, çocuğun ruh ve beden sağlığına zarar veren, fiziksel, zihinsel, duygusal, ahlaki ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyen, kaza sonucu olmayan, çocuğun kötü davranışlara maruz kalmasını içeren eylemler olarak tanımlanabilir.

- Fiziksel İstismar
- Duygusal İstismar
- Cinsel İstismar
- İhmal

İhmal ve istismarı belirleyebilmek kolay değildir. İhmal ve istismar türleri hakkında bilgi edinip, çocuktaki belirtileri gözlemlemek çocuk haklarına ilişkin sorumluluklarımızı yerine getirmede katkı sağlayacaktır. İhmal ve istismar açısından risk altında olan veya ihmal ve istismara uğrayan çocukların tespiti ve bildirilmesinde eğitimcilere büyük roller düşmektedir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma
Hizmetleri Bölümü

Fiziksel İhmal/İstismar

Fiziksel İhmal: çocuğun yaşamı için gerekli olan beslenme, tıbbi bakım, giyim ve korunma gibi temel ihtiyaçlardan yoksun bırakılması ve bunların sağlanmaması durumu olarak ifade edilmektedir.

Fiziksel İstismar: çocuğun kaza dışı hasar görmesi ya da fiziksel olarak cezalandırılması olarak tanımlanmaktadır. Gözle görülebilecek sonuçları bulunduğundan fark edilmesi en kolay istismar türüdür.

Duygusal İhmal/İstismar

Duygusal İhmal: çocuğun duygusal, sosyal ve kişilik gelişimini engelleyici tüm davranışları içermektedir. Diğer ihmal türlerine göre daha sık rastlansa da fark edilmesi güç olabilir.

Duygusal İstismar: Ebeveyn yada çocuğa bakan kişinin davranışları ya da sözleriyle çocuğun ruh sağlığını bozacak etkide bulunması ve çocuğun bu nedenle büyüme gelişme ve ruh sağlığı açısından genetik kapasitesine ulaşmasının engellenmesidir. Duygusal istismar tek başına görülebildiği gibi fiziksel ve cinsel istismarla birlikte de görülebilmektedir.

Cinsel İstismar

Çocuğun yetişkin ya da kendisinden büyük bir çocuk tarafından kabul etmediği, gelişimsel olarak hazır olmadığı halde karşı tarafın cinsel tatmini için kullanılması durumudur. Her türlü cinsel içerikli konuşma ve şakalaşma, teşhir ve röntgencilik cinsel istismar kapsamına girmektedir.

İhmal ve istismar şüphesi bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmesi için yeterlidir.

Çocuğa yönelik cinsel istismarın en önemli ve öncelikli göstergelerinden biri, çocuğun bu konudaki ifadesidir. Çocuktan istismara yönelik bir bilgi geldiğinde veya istismara yönelik ipucu görüldüğünde konu ile ilgili gerçeklik sorgulanmadan bildirimde bulunulmalıdır.

İhmal İstismar Durumlarında Öğretmenlerimize Tavsiyeler

- Çocuklar; kendilerine inanılmayacağını veya başlarının belaya gireceğini düşünmeleri gibi nedenlerle ihmal ve istismar olaylarını anlatmaya çekinebilirler. Çocuktaki değişiklik ve belirtilerin gözlemlenmesi ihmal istismar olaylarında önem arz etmektedir.
- Çocuklar dolaylı anlatımla durumu ifade etmeye çalışabilirler, bu ifadeleri dikkatle dinlemek ve çocuğa güven aşılacak çocuğun kendini ifade etmesini kolaylaştırır.
- Herhangi bir belirti gözlemlediğinizde çocukla sakin, cesaretlendirici ve tarafsız iletişim yöntemleriyle durumu anlatmasını sağlayabilirsiniz.
- Unutmayın! Siz bir öğretmen olarak istismar ya da ihmal olayını kanıtlamakla yükümlü değilsiniz. Siz sadece konuyla ilgili şüpheleriniz olduğunu bildirmekle yükümlüsünüz.

Kaynaklar:

- Aral N. & Gürsoy F. (2001) Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmali ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151:36-39.
- İnsan Hakları Derneği (2008). *Çocuk İhmali ve İstismarını Önleme Öğretmenler Ve Aileler İçin Eğitim Kılavuzu*. Ankara: Berkay Ofset
- Ünal F. (2008). Çocuk İstismar ve İhmali. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (12) 1, 9-18.
- World Health Organization. Child Maltreatment. 21.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Traşçı, Y. & Gören S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 3 (1):70-74.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü